

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 1. Quot, & quibus modis voluntas moueatur à Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

duobus articulis, dum docet voluntatem se tantum mouere ad electionem; ad intentionem vero moueri ab exteriori principio?

in appetitu inferiori excitentur; qui affectus sunt causa, cur ratio variè apprehendat, & consequenter voluntas variè afficiatur.

Explicatur D. Thomas.

Respondet, D. Thomas existimabat non proprie aliquid à seipso moueri, nisi illum motum mediante aliqua virtute distinctà, in se produceret; ne videlicet cogeretur admittere idem esse actu & potestate, agens & patiens respectu eiusdem, & secundum idem. Unde maluit dicere, voluntatem moueri ab aliquo externo principio, scilicet à Deo, ad primos suos actus, quam à se ipsa: nam non causat illos in se mediante aliqua alià virtute, seu inclinatione in ipsa existente. Fateretur autem illam moueri à seipsa ad actiones secundas, id est, ad electionem mediourum; quia producit illas mediante alia virtute, scilicet ex vi intentionis in ipsa existentis. Itaque potius est hinc quaestio cum D. Thoma de modo loquendi, quam de re ipsa. Sed quod ad modum loquendi attinet, vt proprie dicatur aliquid se mouere, non est necessarium vim mouendi esse distinctam, ab eo, quod mouet & mouetur. Nam Angeli proprie seipsos mouere dicuntur, dum locum mutant; tamen id faciunt per vim sibi naturalem. Vide supra art. 1. dub. 3. huius quaestionis. Verum tamen est magis apparere quo modo res ipsam moueat, quando est aliqua distinctio inter mouens & virtutem mouendi. Reliqua quae hinc dici possent, pertinent ad art. 6.

ARTICVLVS VI.

Virum voluntas moueatur à Deo, sicut ab exteriori principio?

Respondetur vnicà Conclusionē, voluntatem moueri à solo Deo, tamquam à principio externo motus.

Probat, quia omnis motus voluntatis debet procedere ab ipsa voluntate, tamquam à principio intrinseco; sicut omnis motus naturalis à natura, vt à principio intrinseco: ergo nihil extrinsecum voluntati potest esse causa efficiens motus voluntatis, nisi quod est causa ipsius voluntatis; sicut nihil extrinsecum potest esse causa motus naturalis, nisi quod est causa naturae: atqui solus Deus est causa voluntatis: (tum quia solus creat animam rationalem, cuius vis est voluntas; tum quia voluntas inclinatur in bonum vniuersale; inclinatio autem in bonum vniuersale, non potest imprimi nisi à causa vniuersali;) ergo solus Deus mouet voluntatem ad exercitium actus, tamquam principium extrinsecum.

Notandum, D. Thomam hinc loqui de motione voluntatis ad primos actus, scilicet ad amorem & intentionem finis, vt colligitur ex art. 4. Nam ad electionem mediourum ipsa seipsam mouet, vt ostendit artic. 3.

ARTICVLVS V.

Virum voluntas moueatur à corporibus caelestibus?

Prima Conclusio, Voluntas non potest directe moueri à corporibus caelestibus, quasi ipsa possit aliquid immediate voluntati imprimere. Ratio est; quia ipsa est spiritualis, corpus autem non potest vi sua in spiritum agere. Confirmatur, quia ipsa non est capax nisi motionis spiritualis: atqui corpus non potest efficere impressionem spiritalem. Vide D. Thomam 1. p. q. 115. & 116. & lib. 3. contra Gentes c. 84. & 85. & D. Augustinum lib. 2. de Genesi ad literam, c. 16. 17. & de doctrina Christiana c. 21. vsque ad 29.

Secunda Conclusio, Potest tamen voluntas indirecte aliquo modo moueri à corporibus caelestibus; scilicet ex parte obiecti, quatenus illa corpora variè afficiendo corpus humanum, possunt efficere, vt aliquid apprehendatur tamquam conueniens vel disconueniens.

Notandum est, corpora caelestia non habere vllam vim mouendi voluntatem humanam, nisi mediante motu appetitus sensitui: vnde non possunt amplius mouere voluntatem, quam appetitus sensitus. Itaque non possunt illi inferre necessitatem, vt volebant Astrologi, contra quos agit Picus Mirandula. Ratio est; quia corpora caelestia non possunt agere directe, nisi in corpus humanum, in humores, & spiritus; v.g. inducendo temperamentum melancholicum, phlegmaticum, sanguineum, cholericum (quae quatuor temperamenta rursum infinitis modis inter se variari & misceri possunt) ratione quorum fit, vt idem obiectum à diuersis variè per imaginationem apprehendatur; ac proinde varij affectus

D. V. B. I. V. M. I.

Quot, & quibus modis Voluntas moueatur à Deo?

Respondet, Generatim quinque modis Deus voluntatem mouet.

Primo, Mouet voluntatem quatenus est auctor voluntatis, qui naturam eius ad tales actus instituit, & assidue suo influxu conseruat; qui enim dat inclinationem ad actum, est causa actus, iuxta Philosophos. Sic qui imprimit sagittam impetum, est causa motus. Sic sol vapores trahit sursum; quia leuitatem imprimit, vnde sequitur motus sursum.

Secundo, Quatenus concurret ad actum voluntatis, sive vt influit in illum: (nulla enim creatura potest operari, nisi Deo intime cooperante;) sicut enim assidue à Deo pendet secundum suum esse, ita etiam pendet secundum operationem. Itaque cum Deus per suam cooperationem fit causa vniuersalis omnis motus voluntatis, voluntas in omni motu quodammodo à Deo mouetur, tamquam à causa ad motum cooperante.

Aduerte tamen, hoc non esse proprie mouere voluntatem ad exercitium actus; tum quia concursus Dei non tendit immediate in ipsam potentiam voluntatis, quasi in ipsa debeat aliquid primum fieri, v.g. aliqua determinatio vt actum suum producat; sed immediate tendit in ipsum actum: tum quia concursus Dei est vniuersalis, & secundum se indeterminatus ad hanc vel illam speciem

35 Non dicitur.

Sed indirec.

Quomodo corpora caelestia moueant hominum voluntates.

Ex Choro.

39 Quinque modis Deus voluntatem mouet.

1. Quatenus naturam formant.

2. Quatenus in actu influit.

Per hunc influxum non mouetur voluntas ad exercitium actus.

speciem actus: unde non est causa cur voluntas potius hac specie motus, quam alia moueatur. Tum denique quia non est ratio, cur iste actus hic & nunc fiat; sed influxus voluntatis est huius ratio: ideo enim hic & nunc voluntas mouetur, quia hic & nunc praebet influxum; non autem quia Deus praebet influxum. Itaque hac ratione voluntas potius mouet seipsam, quam Deus; nam motus eius secundum suam speciem & exercitium actus, reducitur potius in voluntatem, quam in Deum.

3. Quatenus actum determinat. Tertio, Mouet ipsam determinando ad actum; ut cum immitit pias affectiones ad fidem, spem, charitatem, penitentiam, &c. quae affectiones sunt motus voluntatis producti à Deo singulari influxu, voluntate necessario concurrente. Unde potius tribuuntur Deo tamquam auctori, quam voluntati.

4. Quatenus pias affectiones in anima relinquit. Quarto, Mouet voluntatem Deus mediante his pijs affectionibus, tamquam virtute à se impressa, & veluti semine quodam diuino, ad eliciendum actum liberum, v. g. fidem, spem, charitatem, penitentiam &c. Simili ferè modo dicitur mouere per habitum infusum: est enim hic semen quoddam Dei, teste Ioanne epistola 1. c. 3. Discrimen tamen est, quod habitus supernaturalis non ita sensibilibiter inclinet voluntatem.

5. Proposizione obiecti. Quintus modus est, quo mouet voluntatem interius vel exterius proponendo obiectum ex inopinato, & efficiendo ut absque praecedente consilio aliquid menti incidat, quo voluntas alliciat vel auertatur. Sic Deus mouet per bonas cogitationes, quas sua prouidentia immitit.

DVBIUM II.

De quo ex his modis loquatur D. Thomas hoc articulo.

38 **R**espondeo, D. Thomam videri potissimum loqui de primo modo, quamquam reliquos non excludat. Quod primario de primo loquatur, probatur; quia ratio ipsius directe solum probat Deum mouere voluntatem, quatenus est auctor nostrae voluntatis, qui inclinationem in bonum vniuersale ei impressit.

Quod reliquos non excludat, probatur Primo, quia reliqui modi sequuntur ex primo. Ideo enim necessario Deus cooperatur ad omnes voluntatis motus, quia natura voluntatis assidue ab ipso solo dependet: ideo etiam potest solus voluntati prauios instinctus immittere, & per eos ipsam ad varias operationes inclinare; quia solus est voluntatis auctor. Denique haec eadem causa est, cur ad ipsius prouidentiam pertineat, ut omnis propositio obiectorum, vel ipsius directione, vel singulari permissu fiat.

Secundo probatur quia solus ille primus modus non est sufficiens, ut Deus censetur propria causa primorum motuum voluntatis. Nam diuerso tempore, & diuersis hominibus diuersi motus incidunt, cum tamen omnium hominum voluntates eodem semper modo à Deo dependant. Ergo haec dependentia non est propria causa cur huic incidat talis motus, alteri verò talis: sed hoc referendum est in diuersos instinctus, quos Deus diuersis temporibus immitit; vel certe in diuersa obiecta, quae per ipsius prouidentiam diuersis

hominibus occurrunt. Nihil enim vquam occurrit homini interius vel exterius, quod non singulari Dei prouidentia vel sit ad hoc directum, vel permissum. Vide Prosperum sententia 58. vbi explicat, quomodo Deus sit summa causa omnium motionum corporalium & spiritualium.

Dices primo, si dicitur Deus dicitur mouere voluntatem, quia inestuit inclinationem, ex qua motus ille sequitur: ergo Deus etiam erit auctor malorum motuum, siue praueientium, siue liberorum; quod est contra fidem: ut Prima parte ostensum est.

Respondeo Primo, Deum esse auctorem horum motuum, & mouere voluntatem ad hos motus non absolute, sed quatenus generatim tendunt in bonum. Quod enim omnis motus voluntatis tendat in aliquam boni rationem, habet à Deo, qui voluntati impressit inclinationem ad bonum in genere praesum à ratione honesti & inhonesti. Colligitur ex D. Thoma ad tertium.

Secundo, Responderi potest, non omnes primos motus qui sequuntur ex inclinatione voluntatis, referendos esse in Deum auctorem; sed eos tantum, propter quos Deus inclinationem dedit: dedit autem inclinationem naturalem voluntati, non ut praui motus ex ea sequerentur, sed honesti. Quare est praui motus sequantur ex inclinatione voluntatis; tamen non sunt in Deum referendi; quia non sequuntur ex hac inclinatione, ut subest intentioni & directioni Dei, sed ut ab ea declinat. Sicut cum quis vitur gladio, non ad sui defensionem, ad quam factus est ab artifice; sed ad latrocinium; artifex non censetur causa latrocinij.

Dices Secundo, Hac ratione Deus etiam dicitur mouere ad electionem: nam electio sequitur inclinationem voluntatis à Deo infusam. Atqui hoc est contra D. Thomam: ergo, &c.

Respondeo, Posse id aliquo modo dici; tamen non ita proprie, sicut de intentione. Et hoc est quod vult D. Thomas. Ratio est; quia naturalis inclinatio voluntatis, primo & per se tendit in amorem finis, seu boni per se amabilis; in media vero non tendit, nisi ex vi amoris finis, ac proinde non nisi mediante alia volitione. Quare cum electio oriatur immediate à volitione finis, non autem ex propensione voluntatis infusa à Deo; magis proprie refertur in voluntatem, quam in Deum auctorem naturae. Simile est in intellectu, qui quatenus mouetur ad assensum primorum principiorum, censetur moueri ab auctore naturae, qui istud lumen intellectui impressit: quatenus verò ex vi assensus principiorum mouetur ad assensum conclusionis, censetur mouere seipsum.

DVBIUM III.

Utrum aliqua causa creata, ut Angelus vel Demon, possit voluntatem directe mouere ad exercitium actus?

40 **R**espondeo, Non posse eam mouere directe, sed solum indirecte, scilicet proponendo obiectum.

Non directe. Primo, Quia Scriptura soli Deo tribuit cordis motionem, Prouerb. 21. Cor Regis in manu Domini, quocumque voluerit, vertet illud. Eadem soli tribuit secretorum cognitionem 3. Reg. 8.

Tu solus